

โครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำดอนสะโฮง สปป.ลาว

การตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินการ
ตามแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคม

แผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคม

ฉบับสุดท้าย

จัดทำสำหรับ:

MEGAFIRST CORPORATION BERHAD

จัดทำโดย:

บริษัท เนชั่นแนลคอนซัลติ้ง

เวียงจันทน์ สปป. ลาว

ผู้แปล: ดร.เกศรินทร์ พนารังสรรค์

แปลเมื่อ: มิถุนายน 2557

ผู้กำกับโครงการดำเนินงานแปล: กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำสงวนสิทธิ์ (Disclaimer)

เอกสารฉบับนี้แปลจากเอกสารต้นฉบับภาษาอังกฤษที่ สปป.ลาว ผู้เป็นเจ้าของโครงการดอนสะโฮงจัดส่งให้สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อส่งต่อให้คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยเพื่อให้ประเทศไทยภาคีสมาชิกใช้ประกอบการให้ข้อมูล (Information Sharing) ด้านเทคนิคเกี่ยวกับโครงการ ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการไฟฟ้าพลังน้ำดอนสะโฮง ในประเทศไทยได้ทราบและเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นต่อโครงการตามกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า ตามระเบียบปฏิบัติการใช้น้ำตามความตกลงแม่น้ำโขง ปี ค.ศ.1995 หนึ่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั้งหมดตามที่ปรากฏในเอกสารที่แปลเป็นความเห็นของเจ้าของโครงการคือ สปป.ลาว มิใช่เป็นความเห็นและข้อเสนอแนะใดๆ ทั้งสิ้นของผู้แปลและกรมทรัพยากรน้ำ และความถูกต้องใช้ได้ (Accuracy and Validity) ของข้อมูลเอกสารต้องอ้างอิงจากเอกสารต้นฉบับภาษาอังกฤษเท่านั้น

9 การตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคม

9.1 ข้อบังคับในการตรวจสอบ

แนวทางปฏิบัติที่ดีในแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคมต้องผสมผสานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแผนงานโดยใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงานและรูปแบบสถาบันที่หลากหลาย ซึ่งช่วยให้แผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคมสามารถพัฒนาไปตามที่เป็นจริง โดยการตรวจสอบทำให้เกิดกลไกที่จะทำเช่นนี้ การตรวจสอบและการประเมินผลของแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของแผนการตรวจสอบและประเมินผลโดยรวม การตรวจสอบแบบมีส่วนร่วมโดยผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการตรวจสอบที่ถูกต้องของแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคม เนื่องจากการที่บุคคลแต่ละคนเป็นเจ้าของการประเมินส่วนตัวเกี่ยวกับสภาพของชุมชนของตนคือประเด็นที่จะต้องได้รับการประเมิน การตรวจสอบเชิงคุณภาพอย่างน้อยควรช่วยตอบคำถามต่อไปนี้:

- มีบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากโครงการใช้วิธีการร้องเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาหรือไม่ และผลลัพธ์เป็นอย่างไร
- มีการรายงานความขัดแย้งภายในชุมชนหรือไม่ และมีการแก้ปัญหาอย่างไร
- มีการดำเนินการตามมาตรฐานพิเศษสำหรับชนกลุ่มน้อยหรือไม่
- มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นในตัวแปรทางสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการใช้ชีวิต
- มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นกับกลุ่มเปราะบาง
- บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากโครงการสามารถเข้าถึงโรงเรียน บริการด้านสุขภาพ ที่ตั้งและกิจกรรมทางวัฒนธรรมหรือไม่
- ขอบเขตและคุณภาพของการมีส่วนร่วมในกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนคืออะไร

9.2 ตัวชี้วัดสำหรับการตรวจสอบ

การวางแผนและการดำเนินกิจกรรมของแผนการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (EMP) และ SDP จะถูกตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่ามีการดำเนินการตามกระบวนการอย่างเป็นธรรมและเป็นไปตามทบทวนของแผน โดยแยกการตรวจสอบเป็น 2 ประเภท คือ

- การตรวจสอบความคืบหน้าทางกายภาพได้แก่ การบรรลุมาตรฐานสำคัญ (การเวนคืนที่ดิน การชำระเงินค่าชดเชย มาตรการก่อสร้าง)
- การตรวจสอบผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านกายภาพ – การบรรลุเป้าหมาย / ผลลัพธ์ด้านรายได้ สุขภาพ การศึกษา ประเด็นทางสังคมและการเสริมสร้างขีดความสามารถ

การตรวจสอบความคืบหน้าทางกายภาพจะดำเนินการโดยทีมงานโครงการภายใต้การดูแลของผู้อำนวยความสะดวกด้านการพัฒนาชุมชน (Community Development Facilitator) และ VRC โดยจะมีการแจ้งความเห็นอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับกระบวนการและความคืบหน้าของ SDP ให้แก่ผู้อยู่อาศัยที่ได้รับผลกระทบผ่านการประชุมหรือการหารืออย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ โดยกำหนดการรายงานเป็นรายเดือน อย่างไรก็ตาม อาจมีความถี่มากขึ้นหรือน้อยลงขึ้นอยู่กับระดับของกิจกรรม และเมื่อใกล้วันย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่

การตรวจสอบโดยบุคคลที่สามที่เป็นอิสระจะได้รับการแต่งตั้งโดยโครงการและจะตรวจสอบผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านกายภาพ บุคคลที่สามจะดำเนินการทบทวนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบเป็นระยะ ๆ และจะขอความคิดเห็นจาก ครัวเรือนเหล่านี้เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการ โดยในบางหนึ่งของการตรวจสอบ จะมีการเก็บเมตริกซ์ของตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งส่วนใหญ่อยู่บนพื้นฐานของสถิติที่เก็บได้จากทั้งหมดบ้าน อย่างไรก็ตาม ใดๆก็จะมีมีการตรวจสอบครัวเรือนแต่ละครัวเรือนและเปรียบเทียบสถานะก่อนการย้ายถิ่นฐานของพวกเขา ทั้งนี้ ที่ปรึกษาจะส่งรายงานไปยังผู้บริหารโครงการโดยนำเสนอผลการศึกษาซึ่งรวมถึงปัญหาที่ที่มีการระบุไว้ มุมมองของชุมชน และมาตรการใด ๆ ที่ได้รับการเสนอแนะหรือแนวทางการปรับปรุงที่อาจจะทำได้

ในช่วงเริ่มแรก ตารางการตรวจสอบจะถูกกำหนดให้เป็นปีละสองครั้ง และจะดำเนินต่อไปอย่างน้อย 3 ปี หลังจากการย้ายถิ่นฐานทางกายภาพไปยังหมู่บ้านใหม่ ระยะเวลาการตรวจสอบจะถูกขยายถ้าจำเป็นจนกว่าจะสามารถแสดงให้เห็นถึงสถานะที่เทียบเท่ากับสถานะก่อนการย้ายถิ่น เครื่องมือวัดเฉพาะสำหรับการตรวจสอบความเทียบเท่านี้จะถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัด วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลความเทียบเท่าจะต้องมีความยืดหยุ่นหรือสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดหรือที่ไม่ได้คาดการณ์มาก่อน ซึ่งอยู่นอกเหนือความควบคุมของผู้พัฒนาโครงการและจะมีผลกระทบทางลบต่อประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่ เหตุการณ์ดังกล่าวอาจรวมถึงภัยแล้ง น้ำท่วม (หรือเหตุการณ์ธรรมชาติอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน) หรือโรคภัยไข้เจ็บ

หน่วยงานตรวจสอบจะต้องสามารถจำแนกสถานการณ์ดังกล่าว ประเมินผลกระทบของสถานการณ์ต่อกระบวนการฟื้นฟูโดยการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่ และพัฒนาตัวชี้วัดทางเลือกสำหรับการกำหนดความเทียบเท่าถ้าจำเป็น ตัวชี้วัดที่อยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ท้องถิ่นกับแนวโน้มระดับชาติหรือระดับภูมิภาค เช่น ขนาดแปลงฟาร์ม ระดับการผลิต ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รายได้ครัวเรือนและรายได้ส่วนบุคคล กำลังซื้อ ควรได้รับการพิจารณาโดยที่ปรึกษาการตรวจสอบ

ในการจัดทำรายงานฉบับนี้ ที่ปรึกษาได้จัดทำฐานข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการทั้งหมดและคนในพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยอยู่บนพื้นฐานของการสำรวจทางเศรษฐกิจและสังคม ฐานข้อมูลจะขยายตัวเมื่อมีการสำรวจทางเศรษฐกิจและสังคมในรายละเอียด ในขั้นตอนต่อไป การสำรวจกลุ่มตัวอย่างช่วยแก้ไขประเด็นด้านมาตรฐานการครองชีพของผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการผ่านคำถามเกี่ยวกับรายได้ที่เป็นตัวเงิน ซึ่งจะรวมเป็นชุดตัวชี้วัดที่ควรกำหนดไว้ในแหล่งที่มารายได้ทั้งที่เป็นภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร นอกจากนี้ คำถามเกี่ยวกับสินทรัพย์ในครัวเรือน เช่น วิทยุ รถแทรกเตอร์ และอุปกรณ์อื่น ๆ รวมทั้งความมั่นคงด้านอาหาร ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน มีอยู่ในการสำรวจด้วย ตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่ได้จากคำถามเกี่ยวกับรายได้ที่เป็นตัวเงินและตัวชี้วัดด้านสวัสดิการ จะทำให้สามารถตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการครองชีพได้

ส่วนใหญ่แล้ว ตัวชี้วัดที่ใช้ตรวจสอบมาจากข้อมูลพื้นฐานที่กำหนดคุณลักษณะที่วัดได้ของกิจกรรมที่จะตรวจสอบ หลังจากนั้น การตรวจสอบมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดสภาพการณ์ในช่วงเวลาที่เฉพาะเจาะจงเวลาหนึ่งของการสังเกต และเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ในโครงการการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่ คุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นองค์ประกอบส่วนใหญ่ของตัวชี้วัด

9.3 ตัวชี้วัดโครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำดอนสะโฮง

ตัวชี้วัดเหล่านี้จะประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้เป็นคือ การเกษตร, การผลิตอาหารและการตลาด, การผลิตพืชผล, การปศุสัตว์ต่อครัวเรือน, อัตราการเกิดโรคในสัตว์/ชนิดของโรค, กลุ่มเกษตรกร, การมีส่วนร่วมของผู้หญิง ฯลฯ

การศึกษา: จะมีการตรวจสอบประเด็นต่อไปนี้เป็นคือ ระดับการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาแยกตามเพศ, อัตราส่วนนักเรียนต่อครู, ระยะทางไปยังโรงเรียนประถมศึกษา, ระดับการลงทะเบียนเรียนในระดับมัธยมศึกษา (และอุดมศึกษา) แยกตามเพศ

สุขภาพ: การมีอยู่และระยะทางถึงน้ำดื่มที่สะอาดปลอดภัยและสุขอนามัย, อัตราการเกิดโรคหลัก/เพศ/อายุ, อัตราการตายจากโรคหลัก/เพศ/อายุ, เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ได้รับการฝึกอบรม, ร้อยละของประชากรในพื้นที่รับน้ำ, ระยะทางถึงสถานีอนามัย, โภชนาการเด็ก เช่น ความสูงต่อระดับอายุ (เด็กแคระ) น้ำหนักสำหรับอายุ (ทุพโภชนา), อัตราการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ แยกตามเพศและอายุ

เศรษฐกิจในครัวเรือนรวมถึง ที่อยู่อาศัย, คุณภาพของหลังคา, ผนัง, พื้น, ถนนไปยังหมู่บ้านถัดไป, เส้นทาง, ถนนดินและถนนสำหรับรถยนต์

ตัวชี้วัดที่สำคัญอื่น ๆ ที่จะถูกตรวจสอบมีดังนี้ รายได้ต่อครัวเรือน, ภาวะการเป็นหนี้, ทักษะการประกอบอาชีพ (เช่น การเสริมสร้างขีดความสามารถ, การฝึกทักษะ/วิชาชีพ, โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน และการปรับปรุงการผลิต/รายได้สำหรับผู้หญิง/เยาวชน)

9.4 ตารางการดำเนินงาน

ระบบการตรวจสอบภายในและภายนอกควรได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานและระบุปัญหาและความสำเร็จของโครงการ เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการชัดเจน การย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่และการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมเป็นไปอย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพโดยองค์กรที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีการตรวจสอบและการกำกับดูแลดังต่อไปนี้

ประเภทของการตรวจสอบ	การกำกับดูแล	การติดตามผล
ภายใน	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและสังคมประจำแขวง	คณะกรรมการด้านการชัดเจนและการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่ประจำเมือง / หน่วยบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการ
ภายนอก	คณะกรรมการด้านการชัดเจนและการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่ประจำเมือง	ที่ปรึกษา

หนึ่งปีหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคมจะมีการประเมินผลแบบเฉพาะเจาะจงโดยบุคคลที่สามที่เป็นอิสระ (เช่น มหาวิทยาลัยจำปาศักดิ์) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของโครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำดอนสะโฮงในการบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคมและแผนปฏิบัติการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่

ตารางเวลาที่ทั่วไปสำหรับการดำเนินงานแสดงไว้ในรูปที่ 2

รูปที่ 2 ตารางการดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคม

งาน ปี/เดือน	ปีที่ 1												ปีที่ 2						
	1-3			4-6			7-9			10-12			13-24						
การจัดตั้งคณะกรรมการและองค์กร	■																		
การปรึกษาหารือและแผนงานการมีส่วนร่วม		■																	
การจัดทำการติดตามผลภายในและภายนอก		■																	
การสำรวจพื้นที่โดยละเอียด			■																
การปรับปรุงอัตรา/สิทธิในการได้รับค่าชดเชย				■															
การจัดการฝึกอบรม					■	■													
การวางแผนการใช้ที่ดิน							■	■	■										
การพัฒนาพื้นที่ก่อสร้าง								■	■	■									
การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิม								■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
การติดตามและประเมินผล				■			■				■								

ตารางด้านล่างให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตารางเวลาของการพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องซึ่งจะมีผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ โดยเป็นแรงผลักดันให้โครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำดอนสะโฮงดำเนินกิจกรรมตามแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคมเพื่อให้บรรลุกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจง ตารางเวลานี้อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลล่าสุดจากรายงานสถานะด้านวิศวกรรม แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงวันที่ตามโครงการที่พัฒนาไป

ตารางที่ 3 กำหนดเวลาการดำเนินการตามโครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำดอนสะโฮงและแผนการบริหารจัดการและการตรวจสอบทางสังคม

กุมภาพันธ์ 2556	จัดตั้งคณะกรรมการด้านสังคม
กุมภาพันธ์ 2556	เริ่มการตรวจสอบพื้นฐานทางสังคมครั้งสุดท้าย
สิงหาคม 2556	การก่อสร้างเริ่มต้นเตรียมการ
กันยายน 2556	เริ่มต้นการก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำชั่วคราว ที่ดินและผู้อยู่อาศัยที่ได้รับผลกระทบถูกแยกออกจากพื้นที่โครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำดอนสะโฮง
มิถุนายน 2558	ถนน / สะพานสร้างเสร็จสมบูรณ์ – มีถนนเข้าถึงแผ่นดินใหญ่
พฤศจิกายน 2560	โรงไฟฟ้าได้รับการอนุมัติ มีการผันน้ำในแม่น้ำโขงเข้า Hou Sahong

9.5 คณะกรรมการ

คณะกรรมการและองค์กรดังต่อไปนี้จะถูกจัดตั้งขึ้นในช่วงสามเดือนแรกนับจากวันเริ่มต้นโครงการ:

- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและสังคมประจำแขวง (PESC)
- คณะกรรมการด้านการชดเชยและการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่ประจำเมือง (DCRC)
- คณะกรรมการที่ปรึกษาและแก้ไขเรื่องร้องทุกข์ประจำหมู่บ้าน (VCGR)
- หน่วยบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการ (PESMU)
- ทีมงานตรวจสอบภายในและภายนอก และระบบการชดเชยและการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและสังคมประจำแขวงเป็นสิ่งสำคัญมากเนื่องจากจะเป็นผู้ควบคุมกลไกสำหรับการจ่ายค่าชดเชยและการดำเนินการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่ให้ประสบความสำเร็จ โดยจำเป็นต้องมีการจัดตั้งอย่างรอบคอบตามที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น